

Ook in Bussum in 1902

Hans Jonker

Begin maart 1902 verzoekt onderwijzer G.J. Maureau van de Koning Willem-school aan de gemeente Bussum hem om gezondheidsreden eervol ontslag te verlenen. Meester Maureau is een bekend man in Bussum. Hij is de oprichter en jarenlange directeur van de mannenzangvereniging Caecilia en organisator van vele festiviteiten. Burgemeester en wethouders adviseren de gemeenteraad hem dit eervolle ontslag te verlenen. Maar kort daarop volgt een nieuw advies. De raad besluit op 19 maart om Maureau oneervol te ontslaan. Wat is er gebeurd?

Verhoor van onderwijzers van school A

Een zoektocht in het archief van de gemeente Bussum levert alleen een tweetal brieven op. De eerste dateert van 19 april 1902 en is afkomstig van de Amsterdamse officier

De onderwijzer G. J. Maureau vroeg om gezondheidsredenen eervol ontslag. B. en W. stellen voor dit verzoek te weigeren en hem ambtshalve te ontslaan met ingang van 19 Maart. Aldus wordt besloten.

De Telegraaf,
20 februari 1902

van justitie. Deze verzoekt het gemeentebestuur om opgave van de personalia van '1e alle onderwijzers, hulponderwijzers enz. werkzaam of in het afgelopen jaar werkzaam geweest aan de school waaraan de verdachte Maureau verbonden was' en '2e eventuele schoonmaakster, oppasser, huisbewaarder enz. aan die school'. In de antwoordbrief van 23 april wordt justitie aangeboden 'een proces verbaal van verhoor van alle onderwijzers van de school A [de Koning Willemschool] alhier, benevens van andere personen, die met genoemde school in betrekking staan, en wel in verband met de zaak tegen G.J. Maureau'. Een exemplaar van dit proces verbaal is niet bewaard gebleven in het gemeentearchief. En ook enige ander document over 'de

zaak' ontbreekt. Wat opvalt is de afwezigheid van ouders en kinderen bij de ondervragingen.

Schoolmeester op de vlucht

De zoektocht verplaatst zich naar het Noord-Hollands Archief in Haarlem. Daar liggen de stukken van de Amsterdamse arrondissementsrechtbank. Dossiers die ouder zijn dan 100 jaar zijn openbaar. Het register van strafzaken van 1902 vermeldt strafzaak nr. 889 tegen de verdachte Gerardus Josephus Maureau, onderwijzer te Bussum. In de rubriek *Aard, omstandigheden, tijd en plaats van het misdrijf* is geregistreerd: 'Plegen van onzedelijke handelingen met minderj. meisjes zijner school te Bussum. Versch.tijdst.'

In dat register van strafzaken wordt ook een correspondentielijst bijgehouden. Deze maakt het mogelijk de gebeurtenissen in maart 1902 te reconstrueren. Op 15 maart stuurt de officier van justitie een portret van Maureau aan de hoofdcommissaris van politie met het verzoek hiervan afdrucken te maken. Twee dagen later wordt het portret toegezonden aan de marechaussee in Valkenswaard en de politie in Rotterdam, Den

Klassenfoto Koning
Willemschool 1887
(de namen van
de afgebeelde
onderwijzers zijn
niet bekend)

N ^o	Door wien het Proces-Verbaal gemaakt of de aangifte gedaan is.		NAAM, VOORNAAM, OUDERDOM, BEROEP EN WOONPLAATS DER VERDACHTEN.	AARD, OMSTANDIGHEDEN, TIJD EN PLAATS VAN HET MISDRIJF.	D A T U M		Datum der Arrestatie zoo die heeft plaats gehad.
	VAN HET ORDE.	VAN HET STUK.			VAN HET STUK.	VAN ONTANGST.	
889		H. B. Buijs Bussum.	Maureau Gerardus Josephus geb. te Maarsseveen den 16 Junij 1866 te Maarsseveen. Raadst. onderwijzer te Bussum.	Regeer van ongedulde handelingen met min. deug. met ges. xijner school te Bussum, verich tijdel.	14 Maart	14 Maart	22 Maart

Haag, Utrecht, Haarlem, Arnhem en Den Bosch. Kennelijk is de schoolmeester op de vlucht. Op 19 maart wordt de marechaussee in Valkenswaard geschreven dat 'bewaking gewenscht is'. Als 'datum der arrestatie zoo die heeft plaats gehad' wordt in het register 22 maart 1902 vermeld. Het moeten spannende dagen zijn geweest in Bussum, met zo'n plotselinge verdwijning van de meester. Meer levert de zoektocht in de archieven niet op. Het opgebouwde strafdossier is – volgens voorschrift – vernietigd. De zaak Maureau is niet 'op de rol gezet' bij de arrondissementsrechtbank, er is geen rechtszitting geweest. Navraag bij een rechtshistoricus leert dat het aan het begin van de 20ste eeuw bij zedenzaken – op enkele uitzonderingen na – nooit tot een openbare behandeling kwam. Meestal werd een praktische oplossing gezocht door middel van maatregelen en afspraken over verhuizing en overplaatsing. Zo is aan G.J. Maureau door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn onderwijsbevoegdheid ontnomen.

Zang en Vriendschap

Gerardus Josephus Maureau verhuisde eerst naar Utrecht en kort daarna naar zijn ge-

boorteplaats Maarsseveen. Hij vond een baan bij de Rijksverzekeringsbank in Amsterdam en werd in zijn nieuwe woonplaats dirigent van het zangkoor Zang en Vriendschap. Als de Bussumse mannenzangvereniging Caecilia in september 1902 haar 10-jarig bestaan wil vie-

**Register van Strafzaken
Arrondissementsrechtbank Amsterdam
1902**

Bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, dd. 16 April 1902, n°. 63, is verklaard, dat G. J. Maureau, niet-eervol ontslagen onderwijzer aan de openbare lagere school lit. A, te Bussum, zijne bevoegdheid tot het geven van onderwijs heeft verloren.

ren, zijn er zorgen. Er is een grote schuld. 'Zoo was de toestand der vereniging toen in het begin van dit jaar een nieuwe ramp haar trof, n.m. het verlies van haren directeur, den Heer Maureau. En als gevolg daarvan kwam nog het bedanken van een groot aantal werkende leden, die reeds eerder het voornemen hadden geopperd om uit de vereniging te treden doch uit sympathie voor den directeur waren gebleven.' (*Bussumsche Courant*, 25 juli 1902). Wat de misbruikte kinderen en hun ouders van de ooit zo sympathieke schoolmeester vonden, stond niet in de krant. En of in familiekring over de gebeurtenissen op de Willemschool in het schooljaar 1901-1902 werd gesproken? We weten het niet.

**Nederlandsche
Staatscourant,
23 april 1902**

Mannenkoor „Caecilia“, Bussum.
Beschermheer: Jhr. R. v. SUCHTELEN VAN DE HAARE.
Directeur: G. J. MAUREAU.

UITVOERING
op **DINSDAG 28 JANUARI a.s.**, in het gebouw Concordia.
Aanvang 8 uur.

Solisten: H. J. VAN LACHTEROP, tenor, Amsterdam.
J. HAFKENSCHIED, bariton, Bussum.
H. F. ANDRIESEN, piano, Hiltresum.

Uitgevoerd worden o. a. **COLUMBUS** van N. H. ANDRIESEN, en de beide Pelgrimskoren uit de Opera Tannhäuser.

KUNSTLIEVENDE LEDEN en DONATEURS hebben toegang met hunne Dames op vertoon van het Diploma van 1901.

NA AFLOOP BAL.

De Gooi- en Eemlander, 25 januari 1902

Bronnen

Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen:
-archief gemeente Bussum 1817-1918. Toegangsnummer 1.1.B.1 ingekomen en minuten van uitgegane stukken. Inventarisnummer 1271 (1902);
-krantenarchief *Bussumsche Courant*.
Noord-Hollands Archief:
-toegangsnummer 198 Arrondissementsrechtbank Amsterdam. Register van strafzaken 1901-1914 (microfiche 469).